LAUSUNTO

Asia: HE 249/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuosina 2027 ja 2028 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä sekä Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto 5.11.2026.

https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+249/2026

Suomen ilmastopaneeli
Kati Koponen, Jyri Seppälä, sihteeristö Maria Karttunen

TAUSTAA

Hallitus esittää säädettäväksi lain vuosina 2026–2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä (investointihyvitys). Kyseessä on saman tyyppinen kohdennettu verotuki kuin vuonna 2025 voimaan tullut verohyvitys eräille suurille ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville investoinneille.

Valtioneuvosto lähetti 4.12.2025 kansallisen energia- ja ilmastostrategian selontekona eduskuntaan (VNS 8/2025 vp). Strategialla vauhditetaan puhdasta siirtymää, vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä ja vahvistetaan hiilinieluja PMI Orpon hallitusohjelman mukaisesti. Strategian pohjaksi laadituissa KEITO WAM -skenaarioissa oletetaan puhtaan teollisuuden investointien toteutuvan esimerkiksi fossiilittoman teräksen tuotantoon, teknologisiin hiilinieluihin sekä irtautumiseen fossiilisen öljyn tuotannosta pitkällä aikavälillä (Koljonen ym. 2025). Näiden sekä muiden puhtaan teollisuuden investointien toteutuminen on oleellista Suomen tavoitellessa hiilineutraaliutta.

Puhtaan siirtymän investointien tärkeyttä on entisestään kasvattanut geopoliittisen tilanteen muuttuminen. Kyseessä ei ole pelkästään kasvihuonekaasujen vähentäminen, vaan fossiilista polttoaineista irtaantuminen parantaa myös Suomen kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Suomeen on EK:n dataikkunan[1] mukaan suunnitteilla merkittävä määrä vihreitä investointeja. Investointisuunnitelmat ovat sekä energian kysyntää että tuotantoa lisääviä. On mahdollista, että sähkön kysyntä tulee kasvamaan Suomessa merkittävästi jo lähivuosina. Puhtaan sähkön saatavuus keskeisille vähähiilisille investoinneille on turvattava.

SUOMEN ILMASTOPANEELIN NÄKEMYKSET

On hyvä, että suurten puhtaan siirtymän investointien verohyvitystä jatketaan tulevina vuosina, edellyttäen, että hyvitys kohdennetaan investointeihin, jotka aidosti edistävät puhdasta siirtymää ja tukevat ilmastotavoitteiden saavuttamista. Investointihyvitys on keino Suomelle houkutella uusia investointeja samalla kun muutkin Euroopan maat kilpailevat niistä.

Hyvitystä saavien investointien tulee täyttää tiettyjä kriteerejä, esimerkiksi uusiutuvan energian tuotannon tai energian varastoinnin investoinnin osalta hakijan on osoitettava, että investointihankkeen toteutuksessa noudatetaan ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta (DNSH-periaate), sekä soveltuvin osin esimerkiksi EU:n RED-direktiivin alaisia kestävyyskriteereitä. Myönnettyjen hyvitysten ilmastovaikutuksista tulisi kuitenkin myös jälkikäteen tehdä arviointeja, jotta investointihyvityksen vaikutuksia päästöihin ja puhtaan siirtymän etenemiseen voitaisiin seurata.

[1] https://ek.fi/tutkittua-tietoa/vihreat-investoinnit/

Investointihyvitykseen oikeuttavat investointihankkeet on jaettu kolmeen kategoriaan 1) energian tuotantoon tai varastointiin; 2) teollisen toiminnan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen; sekä 3) puhtaan teknologian valmistuskapasiteettiin. Ilmastopaneeli on hallituksen esityksen kanssa pääosin samoilla linjoilla, mutta esittää alla kategorioittain tarkempia huomioitaan investointihyvityksen rajauksiin ja ehtoihin.

1) Energian tuotantoon tai varastointiin liittyvät investointihankkeet

Energian tuotantoon tai varastointiin liittyviä tuen piiriin hyväksyttäviä investointihankkeita on rajattu, ja esimerkiksi sähkön- ja lämmöntuotantoon liittyvät hankkeet on jätetty hyvityksen ulkopuolelle. Ilmastopaneeli tukee tätä, sillä sähkön- ja lämmöntuotannon päästöjä on pystytty jo vähentämään merkittävästi markkinaehtoisesti.

Energiavarastojen osalta tukitarpeen on nähty liittyvän erityisesti sähkön tai lämmön pitkäaikaiseen varastointiin sekä uusiin ja uudehkoihin teknologioihin, joita ei ole vielä demonstroitu teollisessa mittakaavassa. Ilmastopaneeli on samaa mieltä siitä, että erityisesti pitkäaikainen sähkön sekä lämmön varastointi on kriittistä. Niihin panostaminen tukee parhaiten energiajärjestelmän sopeutumista vaihtelevan sähkön tuotannon kasvuun sekä mahdollisiin pitkittyviin matalan tarjonnan tilanteisiin.

Uusiutuvien liikennepolttoaineiden tukeminen nähdään edelleen perusteltuna. Ilmastopaneeli on tästä samaa mieltä, sillä liikenteen päästöjen vähentäminen on Suomen päästövähennystavoitteiden kannalta erityisen tärkeää. Lisäksi esimerkiksi ns. synteettisten polttoaineiden (RFNBO) tuotanto voisi olla Suomelle mahdollinen korkean arvonlisän vientituote jatkossa (Koponen ym. 2026). Suomessa tulisi jatkossa käyttää kestäviä biopolttoaineita, joiden raaka-aineiden käyttömäärä- ja alkuperätieto on läpinäkyvää. Biopolttoaineiden kestävyyskriteereissä tulisi huomioida nykyistä paremmin tuotannon vaikutukset maaekosysteemien hiilitaseisiin. Vuoden 2030 jälkeen ajoneuvojen päästöjä tulee vähentää etenkin sähköistymisen, sähköpolttoaineiden ja vedyn avulla.

2) Teollisen toiminnan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja energiatehokkuuden parantamista koskevat investointihankkeet

Maakaasua hyödyntävät investoinnit rajattaisiin verohyvityksen ulkopuolelle, mikä on hyvä, sillä Suomen riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ei tule lisätä ilmasto- eikä turvallisuussyistä.

Ehdotuksessa Suomen ilmastotavoitteiden kannalta merkittävimpinä nähdään investoinnit suurimpiin yksittäisiin päästönlähteisiin, ja siksi ehdotetaan, että kynnysarvo olisi vuoden 2025 investointihyvityksen kanssa yhtenäinen 50 miljoonaa euroa. Investoinnin vähimmäiskoko voitaisiin laskea myös yksittäisen laitoskohtaisen investointihankkeen sijaan yhtiön tai koko konsernin investointiohjelman tasolla.

Ilmastopaneeli näkee, että isot teollisuuden vähähiilistämishankkeet Suomen suurimmissa pistemäisissä päästölähteissä ovat Suomen päästövähennystavoitteiden saavuttamisen kannalta kriittisiä, joten siltä kannalta tämä rajaus on perusteltu. On kuitenkin riskinä, että esimerkiksi investoinneilta vaadittu aikataulu voi vaikeuttaa tuen hyödyntämistä näissä kohteissa. Tämä alaraja voi rajata myös esimerkiksi hiilidioksidin talteenottohankkeita, joita on suunnitteilla erityisesti biokaasulaitoksiin.

Ilmastopaneeli pitää myönteisenä, että hyvitys laajenee myös hiilidioksidin talteenottoa koskeviin investointeihin. Bioperäisen hiilidioksidin talteenotolla ja pysyvällä varastoinnilla (BECCS) on tärkeä rooli kansallisen ilmastolain ensi vuosikymmenen päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa. Talteenottoon, varastointiin ja hyötykäyttöön liittyy myös suuria liiketoiminta- ja vientimahdollisuuksia tulevaisuudessa, minkä takia on Suomen etu olla teknologioiden kehittämisen ja käyttöönoton eturintamassa (Koponen ym. 2026). Kannustinmekanismien vähäisyys kuitenkin hidastaa hiilidioksidin talteenoton, hyötykäytön ja pysyvän varastoinnin etenemistä. Euroopan komissio on ehdottanut teknologisten nielujen (BECCS ja DACCS)

lisäämistä päästökauppaan 250 Mt osto-ohjelman avulla, mutta myös kansallisia tukitoimia tarvitaan investointisuunnitelmien ripeästi liikkeelle saamiseksi.

Hyvitys kohdistuisi ehdotuksen mukaan kuitenkin vain hiilidioksidin talteenottoon teollisessa toiminnassa eikä esimerkiksi biogeenisen hiilidioksidin talteenotto kaukolämmön tuotannossa kuuluisi hyvityksen soveltamisalaan. Tämä voi osaltaan pienentää mahdollisten talteenottokohteiden valikoimaa. Toisaalta biomassan poltto lämmöntuotannossa on korvautumassa sähköistämisellä ja hukkalämpöjen hyötykäytöllä, mikä voi luontaisesti vähentää biomassapolttoainetta käyttäviä lämpölaitoksia. Ilmastopaneeli on esittänyt, että biomassan poltto voimalaitoksissa, ilman hiilidioksidin talteenottoa, tulee sisällyttää energiaveron piiriin.

3) Puhtaan teknologian valmistuskapasiteettia koskevat investointihankkeet

Investointituki liittyisi CISAF-kehyksessä listattujen tukikelpoisten lopputuotteiden, komponenttien ja kriittisten raaka-aineiden valmistamiseen ja talteenottoon sekä uusista että kierrätetyistä raaka-aineista. Kriittisten materiaalien tarve energiasiirtymässä on ilmeinen, ja Suomen sekä Euroopan omavaraisuutta sekä kriittisten materiaalien kierrätysmahdollisuuksia on tältä osin kasvatettava (Niemi ym. 2026). Tuki voisi liittyä myös kaivostoimintaan, jolloin olisi erityisen tärkeää soveltaa DNSH-periaatteita hankkeiden arviointiin.

Aikataulu:

Hyvitystä koskeva hakemus olisi tehtävä viimeistään 31.12.2027. Tämä tarkoittaa, että hyvitystä voivat hakea vain hyvin loppusuoralla olevat investointihankkeet. Tämän takia Suomen ilmastopaneeli esittää verohyvityksen saavan hankkeen hakemuksen aikarajan pidentämistä vuoden 2028 loppuun.

Lähteet:

Koljonen, T., Soimakallio, S., Silfver, T. & Kivinen, M. (toim.) 2025. Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO) – keskipitkän aikavälin vaikutusarviot. VTT Technology 442. VTT Technical Research Centre of Finland. Saatavilla: https://publications.vtt.fi/pdf/technology/2025/T442.pdf.

Koponen, K., Tammelin-Peltonen, T., Mäkikouri, S., Linjala, O., Borrega, M., Arasto, A., Lintunen, J., Vakkilainen, E., Soukka, R., Österberg, M., Heikkinen, M., Savolainen, H., Seppälä, J. 2026. Bioperäisen hiilidioksidin tulevaisuus Suomessa – Arvonlisäystä metsäteollisuuden korkeamman jalostusasteen tuotteista ja hiilidioksiditaloudesta. Suomen ilmastopaneelin raportti 5/2026. Saatavilla: https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/bioperaisen-hiilidioksidin-tulevaisuus-suomessa/.

Niemi, A., Koponen, K. Järnefelt, V., Koljonen, T., Alapieti, T., Sokka, L., Kaikkonen, H., Arola, T., Kivinen, M. Materiaalitarpeet Suomen puhtaan energiajärjestelmän siirtymässä. VTT tutkimusraportti. Saatavilla: https://cris.vtt.fi/en/publications/materiaalitarpeet-suomen-puhtaan-energiaj%C3%A4rjestelm%C3%A4n-siirtym%C3%A4ss%C3%A4/.

Suomen ilmastopaneeli 2026. Vaikuttavuutta päästöjen vähentämiseen ja nielujen vahvistamiseen – Suomen ilmastopaneelin politiikkasuositukset 2026. Saatavilla: https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/suomen-ilmastopaneelin-politiikkasuositukset-2026/.